

EVROKOD 8 – OPŠTE ODREDBE I ZEMLJOTRESNO DEJSTVO

---

dr Srđan Janković, dipl.inž.gra.

8-9. septembar 2013.

Podgorica

Sadržaj

Opšte odredbe

- Djelovi EC8 i sadržaj EC8-1
- Nacionalno definisani parametri
- Projektni ciljevi EC8
- Osnovni zahtjevi ponašanja
- Faktor značaja
- Granično stanje nosivosti
- Granično stanje upotrebljivosti
- Specifične mjere

Sadržaj

Zemljotresno dejstvo

- Uslovi tla
- Klasifikacija tla
- Seizmi ka dejstva - seizmi ke zone
- Elasti ni spektar odgovora
- Vertikalni elasti ni spektar odgovora
- Projektni spektar za elasti nu analizu
- Alternativno prikazivanje zemljotresnog dejstva

Djelovi EC 8 - Prora un Seizmi ki Otpornih Konstrukcija

- EN 1998-1, Opšta pravila, seizmi ka dejstva i pravila za zgrade
- EN 1998-2, Mostovi
- EN 1998-3, Procjena stanja i oja anje postoje ih zgrada
- EN 1998-4, Silosi, rezervoari i cjevovodi
- EN 1998-5, Fundiranje, potporne konstrukcije i geotehni ki aspekti
- EN 1998-6, Tornjevi, jarboli i dimnjaci

Sadržaj EC8-1

- Opšte odredbe
- Zahtjevi ponašanja i grani na stanja
- Uslovi tla i zemljotresno dejstvo
- Projektovanje zgrada
- Posebna pravila za:
  - Betonske zgrade
  - Eli ne zgrade
  - Spregnute konstrukcije zgrada
  - Drvene zgrade
  - Zidane zgrade
- Bazna izolacija

Nacionalno definisani parametri

- Parametri koji su ostavljeni u Evrokodovima kao otvoreni za nacionalni izbor (NDPs):
  - vrijednosti i/ili klase gdje su u Evrokodu date alternative,
  - vrijednosti koje se koriste kada je u Evrokodu dat samo simbol,
  - podaci koji su specifi ni za pojedine zemlje (geografski, klimatski itd.),
  - postupci koji se primjenjuju kada su u Evrokodu dati alternativni postupci
- Nacionalni aneks može tako e sadržati:
  - odluke o primjeni informativnih aneksa,
  - reference na nekontradiktorne dopunske informacije koje pomažu korisniku u primjeni Evrokoda

Nacionalno definisani parametri kod EC8-1

■ Opšte odredbe i definisanje seizmi kog opter.:	11
■ Modeliranje, analize i projektovanje zgrada:	7
■ Betonske zgrade :	11
■ eline zgrade :	6
■ Spregnute konstrukcije zgrada:	4
■ Drvene zgrade :	1
■ Zidane zgrade :	15
■ Bazna izolacija :	<u>1</u>
UKUPNO:	56

Projektni ciljevi EC8

U slučaju zemljotresa treba da su:

- Ljudski životi zaštićeni
- Oštećenja ograničena
- Objekti značajni za zaštitu ljudi u upotrebljivom stanju

Specialne konstrukcije, kao što su nuklearne elektrane, platforme u moru i velike brane su izvan oblasti primjene EC8

Osnovni zahtjevi ponašanja

Zahtjev da se objekat ne sruši

- Konstrukcija mora da bude projektovana i izvedena da izdrži projektni zemljotres bez lokalnog i globalnog rušenja
- kapacitet nosivosti i konstrukcijski integritet moraju biti sačuvani nakon prestanka dejstva zemljotresa.
- Posle zemljotresa konstrukcija može biti ekonomski nepopravljiva ali bi trebala obezbjediti sigurnu evakuaciju stanara pri dejstvu afteršokova
- Provjerom granice stanja nosivosti zadovoljava se ovaj zahtjev

Osnovni zahtjevi ponašanja

Zahtjev da se objekat ne sruši

Za uobičajene konstrukcije ovaj zahtjev treba ispuniti za referentni zemljotres sa 10% vjerovatnoće prekoračenja u 50 godina ili sa povratnim periodom od 475 godina

Osnovni zahtjevi ponašanja

Zahtjev ograničenja oštećenja

- Konstrukcija mora biti projektovana i izvedena da izdrži seizmičko dejstvo sa veće vjerovatnošću od pojave od projektne seizmičke kog dejstva bez značajnije pojave oštećenja
- Treba izbjeći ograničenja u korištenju
- Cijena opravke ne bi trebala da bude previsoka u odnosu na cijenu same konstrukcije.

Konstrukcija bi trebala da ima zadovoljavajuću nosivost i krutost, bez trajnih oštećenja i bez potrebe za sanacijom. Nekonstruktivna oštećenja trebaju biti ekonomski popravljiva

Provjerom granice stanja upotrebljivosti zadovoljava se ovaj zahtjev

Osnovni zahtjevi ponašanja

Zahtjev ograničenja oštećenja

Za uobičajene konstrukcije ovaj zahtjev treba ispuniti za referentni zemljotres sa 10% vjerovatnoće prekoračenja u 10 godina ili sa povratnim periodom od 95 godina

Faktor zna aja

Nivoi pouzdanosti sa kojima se ispunjavaju osnovni zahtjevi zavise od klasa zna aja konstrukcija kojima su pridružene vrijednosti faktora zna aja γ_1 . Za pojedine klase zna aja projektno seizmi ko optere enje se dobija množenjem referetnog seizmi kog dejstva sa odgovaraju im faktorom zna aja

Klase zna aja	Opis - namjena zgrada	Faktor zna aja zgrade, γ_1
I	Zgrade manje važnosti za javnu sigurnost, npr. poljoprivredne zgrade i sl.	0.8
II	Obi ne zgrade koje ne pripadaju drugim razredima	1.0
III	Zgrade ija je zemljotresna otpornost važna zbog posljedica vezanih uz rušenje, npr. škole, dvorane, kulturne institucije, itd	1.2
IV	Zgrade ija je cjelovitost neposredno nakon zemljotresa životno važna za zaštitu ljudi, npr. bolnice, vatrogasne stanice, elektri ne stanice, itd	1.4

Faktor zna aja – povratni period

Povratni period	Faktor zna aja zgrade, γ_1
243	0.8
475	1.0
820	1.2
1303	1.4

Grani no stanje nosivosti

- Verifikacija da konstrukcija posjeduje odgovaraju u otpornost i kapacitet disipacije energije
- Otpornost i kapacitet disipacije energije su povezani sa nivoom do kojeg se nelinearni odgovor o ekuje
- Balans izme u otpornosti i kapacitet disipacije energije je definisan preko faktora ponašanja q i pridružene klase duktilnosti
  - Upotreba jednostavnijih pravila u slu ajevima niske seizmi nosti
  - EC8 se ne mora primjenjivati za slu aj vrlo niske seizmi nosti

Grani no stanje upotrebljivosti

Obezbjede enje prihvatljivog nivo ošte enja i vitalnih funkcija se sprovodi preko ograni enja relativnog spratnog pomjeranja pri "frekvetnom" zemljotresu:

- 0.5% za krte nenose e elemente spojene sa konstrukcijom
- 0.75% za duktilne nenose e elemente spojene sa konstrukcijom
- 1.0% za nekonstruktivne elemente koji ne ometaju deformacije konstrukcije

Specifi ne mjere

Specifi ne mjere za obezbje enje dobrog ponašanja i pri seizmi kim dejstvima ja im od projektnih

- Jednostavan i pravilan oblik u osnovi i po visini
- Izbjegavanje krtih lomova i formiranje nestabilnih mehanizama
- Posebnu pažnju posvetiti obradi detalja na mjestima nelinearnih deformacija (mjesto disipacije energije)
- Adekvatan model sa uzimanjem u račun deformacija tla i nenose ih elemenata

Uslovi tla

- Na oscilacije tla na površini veliki uticaj imaju karakteristike lokalnog tla
- EC8 – 1 zahtjeva da se izvrše odgovarajuća ispitivanja (in-situ ili laboratoriska) da bi se tlo klasifikovalo u određene kategorije
- Ispitivanja mogu nasti pojave proloma tla, nestabilnosti kosina, slijeganja tla, likvefakcije, treba izvršiti u skladu sa EC8-dio 4

Klasifikacija tla

Tip tla	Opis geološkog profila	Parametri		
		$v_{s,30}$ (m/s)	N_{SPT} (udarci/30cm)	c_u (kPa)
A	Stijena ili sli na geološka formacija, uključujući i najviše 5 m slabijeg materijala na površini	> 800	-	-
B	Depoziti veoma zbijenog pijeska, šljunka ili veoma krute gline, najmanje nekoliko desetina metara debljine, koje karakteriše postepeno povećanje mehaničkih karakteristika sa dubinom	360-800	> 50	> 250
C	Duboki depoziti zbijenog ili srednje zbijenog pijeska, šljunka ili krute gline sa debljinom od nekoliko desetina metara do više stotina metara	180 - 360	15 - 50	70 – 250
D	Depoziti slabo do srednje zbijenih nekohezivnih tla (sa ili bez mekih kohezivnih proslojeva) ili predominantno mekih do tvrdih kohezivnih tla	< 180	< 15	< 70
E	Profil tla koji se sastoji od površinskog aluvijalnog sloja sa vrijednostima v_s tipa C ili D i debljine između 5 i 20 metara, ispod kojeg se nalazi kruti materijal sa $v_s > 800$ m/s			
S_1	Depoziti koji se sastoje ili sadrže najmanje 10 m deo sloj mekih glina/mulja sa visokim vrijednostima indeksa plastičnosti ($PI > 40$) i visokim sadržajem vode	< 100 (indikativno)		10 – 20
S_2	Depoziti tečnih tla osjetljivih glina, ili bilo koji drugi profil tla koji nije uključen u tipovima A – E i S_1			

Seizmi ka dejstva – seizmi ke zone

- Teritorija zemlje treba biti podijeljena u seizmi ke zone u zavisnosti od lokalnog seizmi kog hazarda. Po definiciji u okviru svake zone seizmi ki hazard se smatra konstantnim.
- Osnovni parametar sa kojim se opisuje seizmi ki hazard je “referentno” maksimalno horizontalno ubrzanje tla a_{gR} na osnovnoj stijeni, to jest tla tipa A.
- Za posebne tipove konstrukcija, dodatni parametri mogu biti traženi.

Seizmi ka dejstva – seizmi ke zone

- Referentno maksimalno horizontalno ubrzanje tla za svaku seizmi ku zonu treba da korespondira referentnom povratnom periodu T_{NCR} zemljotresa koji se koristi kod analize grani nog stanja kolapsa (preporu ena vrijednost u EC8 je $T_{NCR} = 475$ godina) i dato je za referentni tip objekta kome je pridružen faktor zna aja $\gamma_I = 1$.
- Projektno maksimalno horizontalno ubrzanje tla:
$$a_g = \gamma_I \cdot a_{gR}$$
- Niska seizmi nost:
$$a_g \leq 0.08g \text{ ili proizvod } a_g \cdot S \leq 0.1g$$
- Veoma niska seizmi nost:
$$a_g \leq 0.04g \text{ ili proizvod } a_g \cdot S \leq 0.05g$$

Elastični spektar odgovora

- Elastični spektar odgovora je u EC8 osnovni način definisanja seizmičkog opterećenja
- Isti oblik za dva nivoa seizmičkog dejstva (Granična stanja nosivosti i upotrebljivosti)
- Dvije ortogonalne nezavisne horizontalne komponente
- Vertikalni spektar se razlikuje od horizontalnog spektra i isti je za sve tipove tla
- Moguće je koristiti više od jednog oblika spektra
- Za neke specijalne slučajeve potrebno je uzeti u račun uticaj topografskih efekata (EN1998-5) i varijaciju kretanja tla u prostoru i vremenu (EN1998-2)

Elasti ni spektr odgovora

etiri grane spektra:

$$0 \leq T \leq T_B : S_e(T) = a_g \cdot S \cdot \left[1 + \frac{T}{T_B} \cdot (\eta \cdot 2,5 - 1) \right]$$

$$T_B \leq T \leq T_C : S_e(T) = a_g \cdot S \cdot \eta \cdot 2,5$$

$$T_C \leq T \leq T_D : S_e(T) = a_g \cdot S \cdot \eta \cdot 2,5 \left[\frac{T_C}{T} \right]$$

$$T_D \leq T \leq 4s : S_e(T) = a_g \cdot S \cdot \eta \cdot 2,5 \left[\frac{T_C T_D}{T^2} \right]$$

$S_e(T)$ - elasti ni spektr odgovora

a_g - projektno maksimalno horizontalno ubrzanje tla

T_B, T_C, T_D - grani ne vrijednosti na spektru

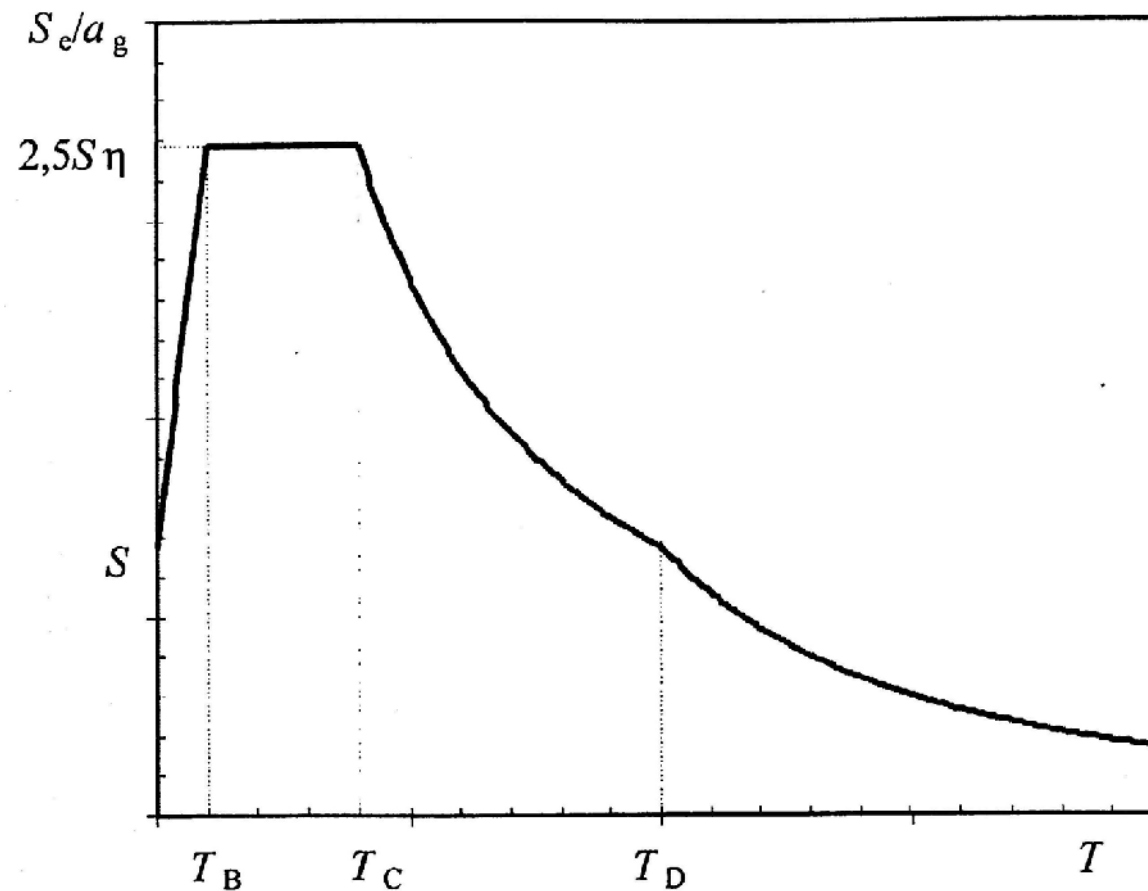
S - faktor tla

η - korekcionni faktor prigušenja ($\eta = 1$ za 5% prigušenja)

Elastični spektar odgovora

Standardni oblik elastičnog spektra

Vrijednosti perioda T_B , T_C , T_D i faktora tla S zavise od kategorije tla i predstavljaju NDP-re

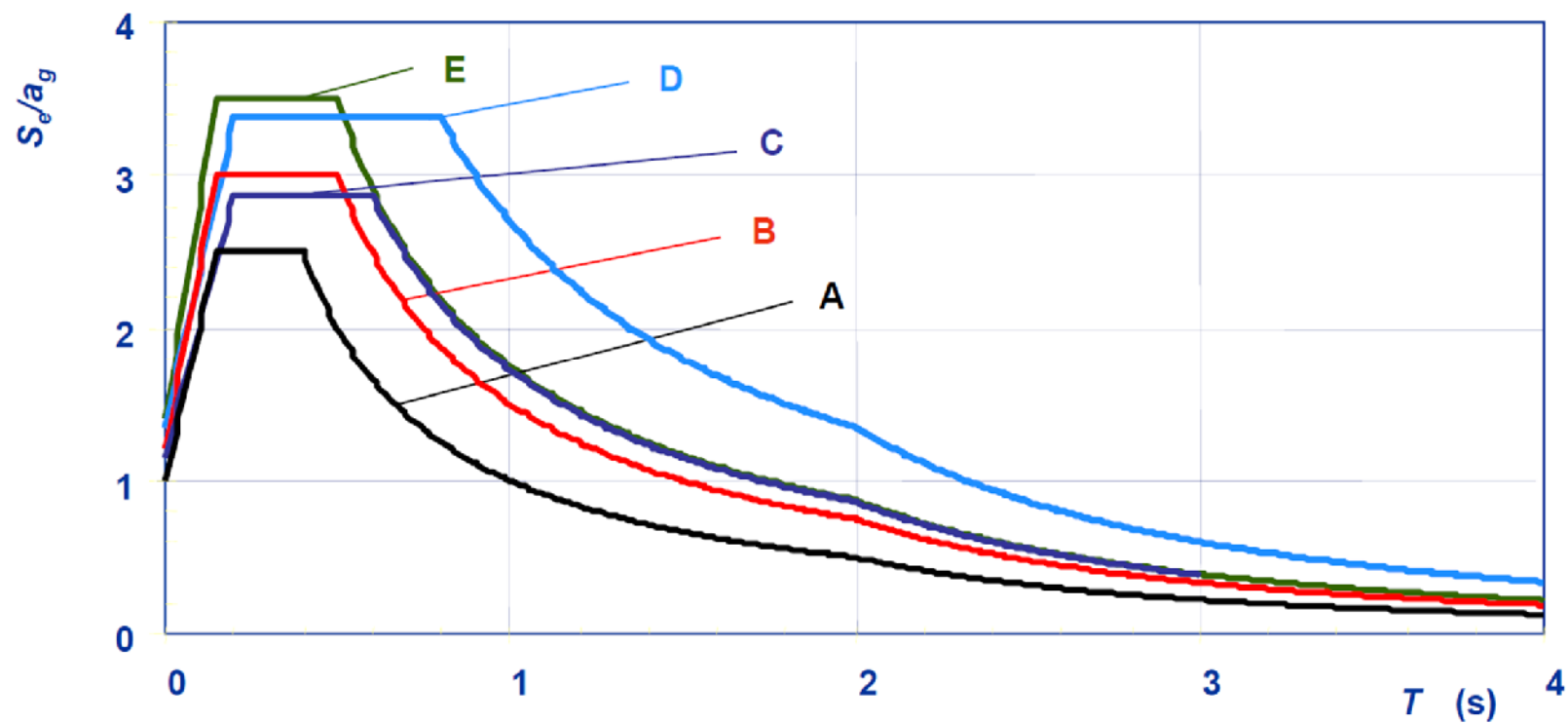
Elastični spektar odgovora

U EC8 su preporučena dva tipa spektra u zavisnosti od karakteristika zemljotresa koji najviše doprinosi probabilističkoj procjeni seizmičkog hazarda na datoj lokaciji :

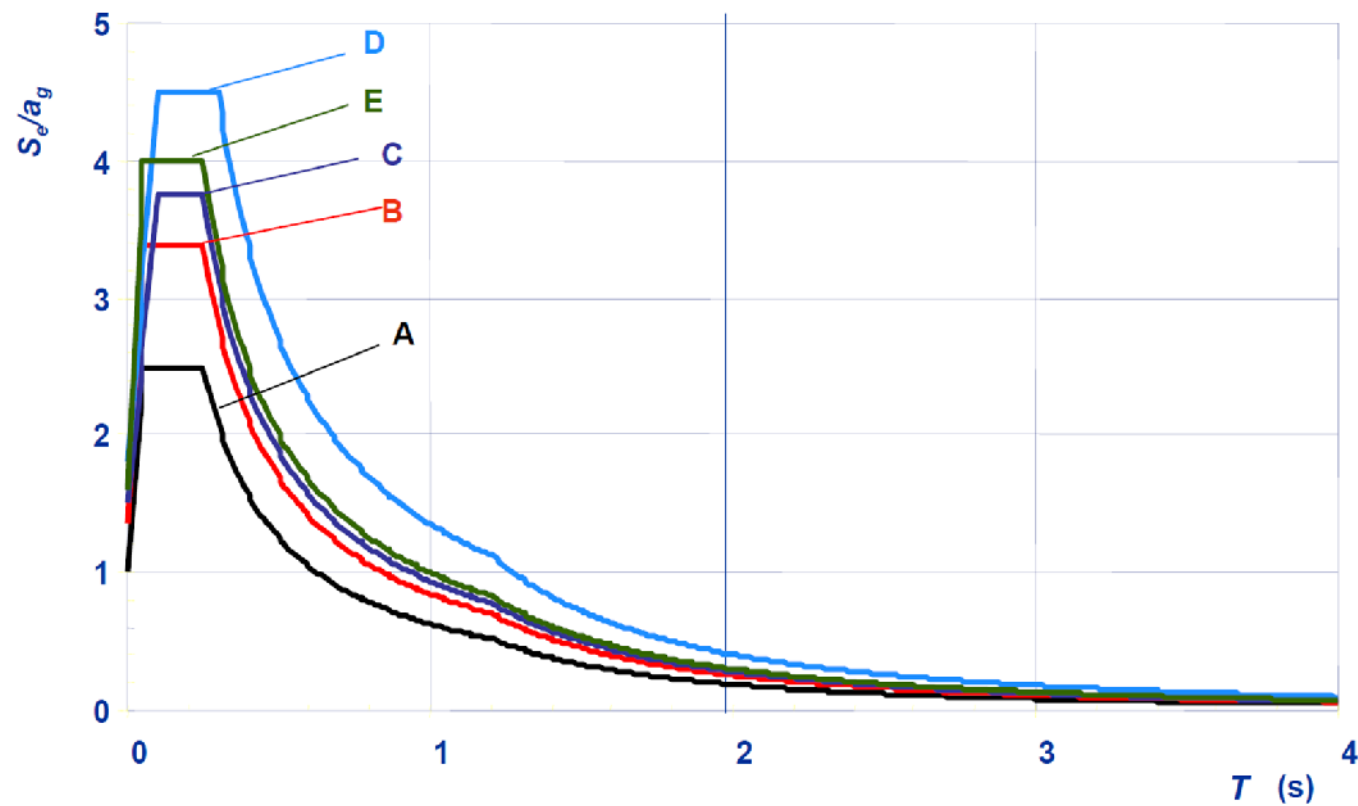
- Tip 1 – Velika i srednja seizmičnost regiona ($M_s > 5.5$)
- Tip 2 – Mala seizmičnost regiona ($M_s \leq 5.5$); Bliski zemljotresi

Elasti ni spektr odgovora - Tip 1

Spektri tipa 1
Zemljotresi sa $M_s > 5.5$

Elastni spektralni odgovori - Tip 2

Spektri tipa 2
Zemljotresi sa M_s 5.5

Vertikalni elasti ni spektar odgovora

etiri grane spektra:

$$0 \leq T \leq T_B : S_{ve}(T) = a_{vg} \cdot \left[1 + \frac{T}{T_B} \cdot (\eta \cdot 3.0 - 1) \right]$$

$$T_B \leq T \leq T_C : S_{ve}(T) = a_{vg} \cdot \eta \cdot 3.0$$

$$T_C \leq T \leq T_D : S_{ve}(T) = a_{vg} \cdot \eta \cdot 3.0 \left[\frac{T_C}{T} \right]$$

$$T_D \leq T \leq 4s : S_{ve}(T) = a_{vg} \cdot \eta \cdot 3.0 \left[\frac{T_C T_D}{T^2} \right]$$

$S_{ve}(T)$ - vertikalni elasti ni spektar odgovora

a_{vg} - projektno maksimalno vertikalno ubrzanje tla

T_B, T_C, T_D - grani ne vrijednosti na spektru

S - faktor tla

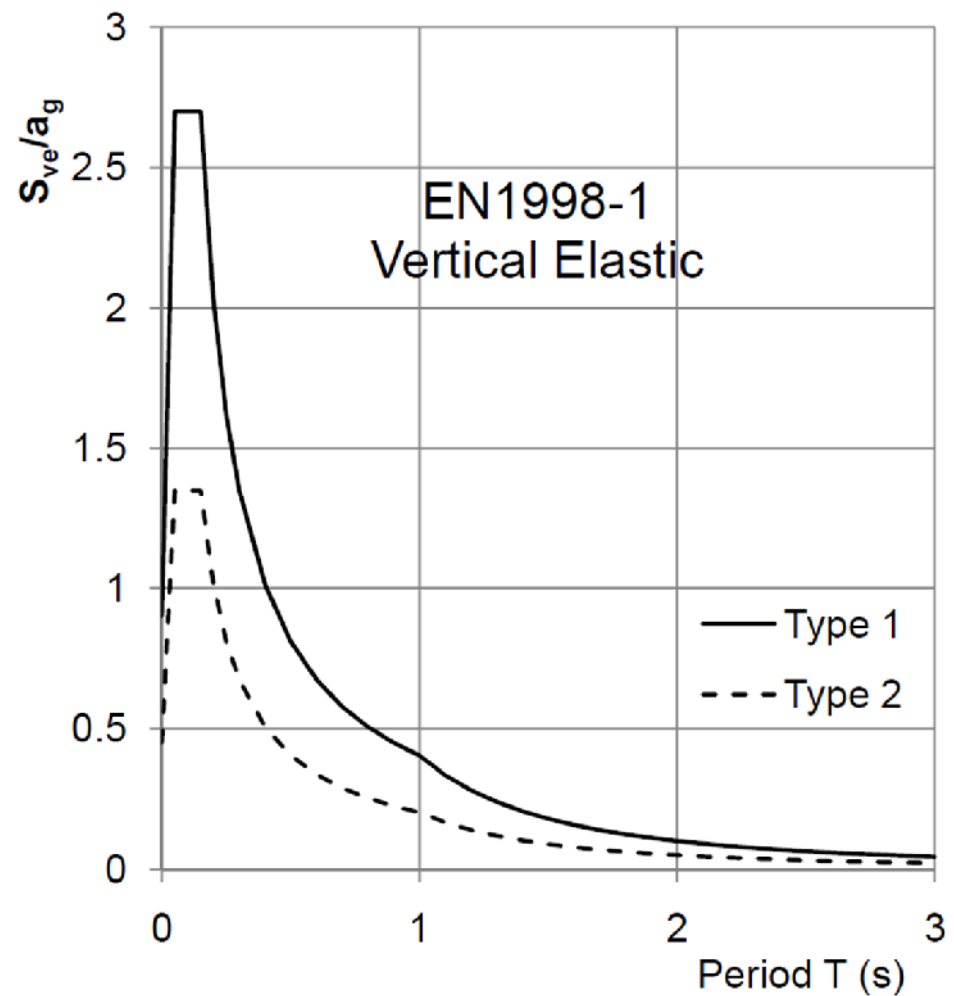
η - korekcionni faktor prigušenja ($\eta = 1$ za 5% prigušenja)

Vertikalni elasti ni spektar odgovora

Preporu ene vrijednosti:

Seismic action	a_{vg}/a_g	T_B (s)	T_C (s)	T_D (s)
Type 1	0,90	0,05	0,15	1,0
Type 2	0,45	0,05	0,15	1,0

Faktor tla S ne uti e na vertikalni spektar odgovora

Vertikalni elasti ni spektar odgovora

Ako je maksimalno vertikalno ubrzanje tla a_{vg} 0.25g vertikalnu komponentu zemljotresa treba uzeti u ra un u sljede im slu ajevima:

- horizontalni ili približno horizontalni konstruktivni elementi raspona 20 m ili ve i
- horizontalne ili približno horizontalne konzole raspona dužih od 5 m
- horizontalni ili približno horizontalni prenapregnuti elementi
- grede na koje su oslonjeni stubovi
- bazno izolovane konstrukcije

Projektni spektar za elasti nu analizu

Projektni spektar se dobija pomo u elasti nog spektra

$$0 \leq T \leq T_B : S_d(T) = a_g \cdot S \cdot \left[\frac{2}{3} + \frac{T}{T_B} \cdot \left(\frac{2.5}{q} - \frac{2}{3} \right) \right]$$

$$T_B \leq T \leq T_C : S_d(T) = a_g \cdot S \cdot \frac{2.5}{q}$$

$$T_C \leq T \leq T_D : S_d(T) = \begin{cases} a_g \cdot S \cdot \frac{2.5}{q} \cdot \left[\frac{T_C}{T} \right] \\ \geq \beta \cdot a_g \end{cases}$$

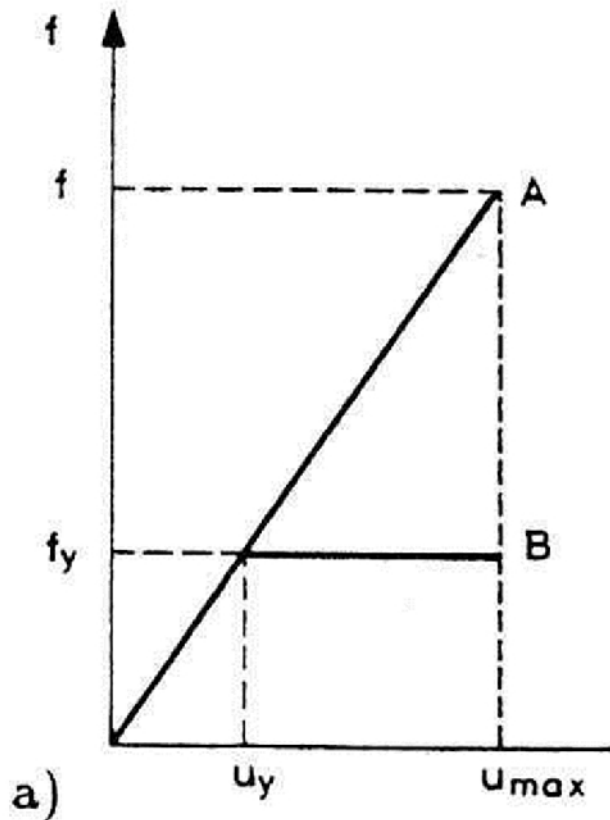
$$T_D \leq T : S_d(T) = \begin{cases} a_g \cdot S \cdot \frac{2.5}{q} \cdot \left[\frac{T_C T_D}{T^2} \right] \\ \geq \beta \cdot a_g \end{cases}$$

$S_d(T)$ - projektni spektar

q - faktor ponašanja

- faktor donje granice (preporu ena vrijednost 0.2)

Projektni spektar za elasti nu analizu

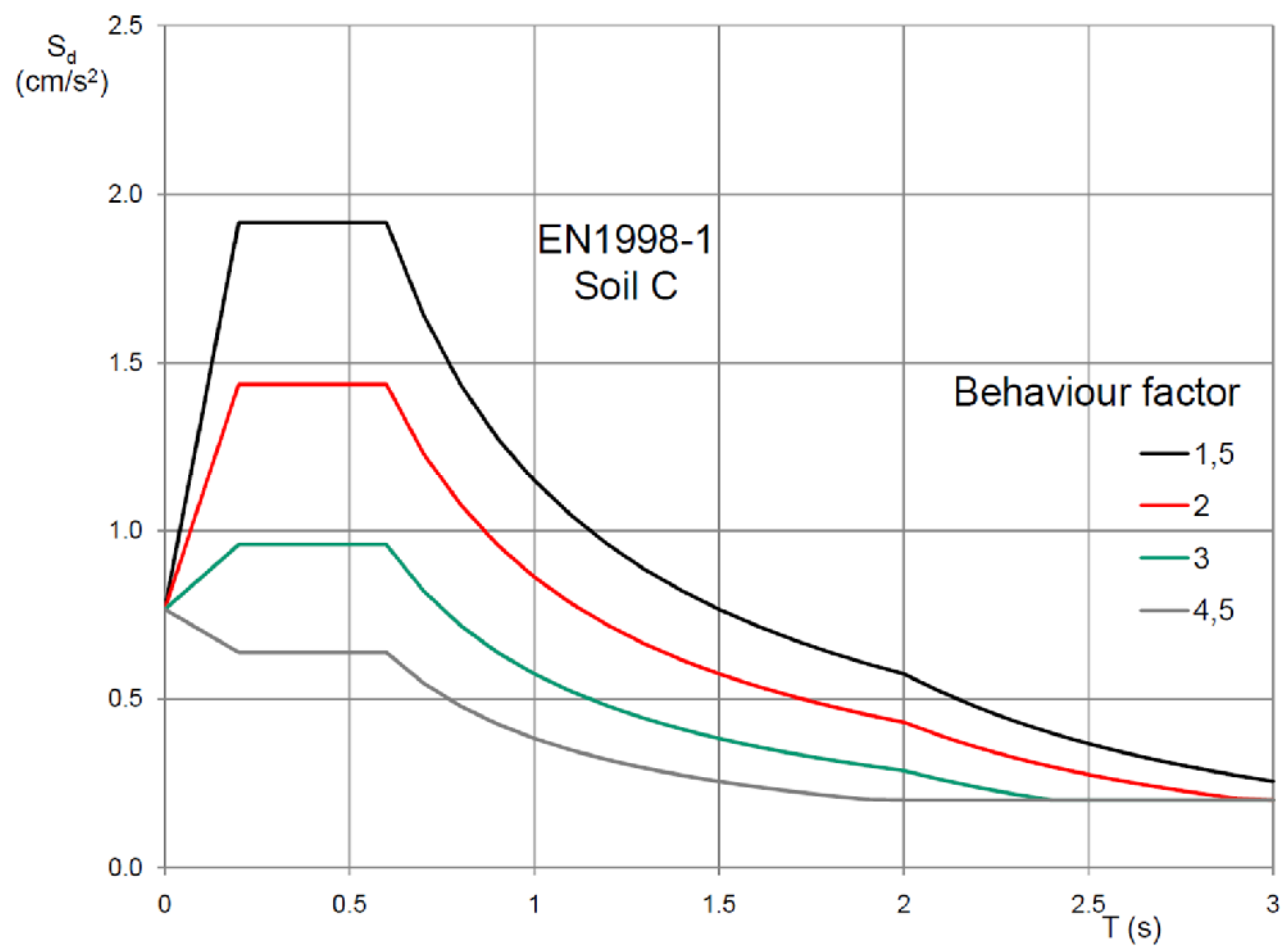

- Korekcionni faktor η za prigušenje nije uklju en
- Faktor ponašanja q uzima u obzir i slu aj kada je viskozno prigušenje razli ito od 5%
- Da bi se izbjegla eksplicitna nelinearna seizmi ka analiza, sprovodi se elasti na analiza bazirana na elasti nom spektru odgovora redukovana dijeljenjem ovog spektra sa faktorom ponašanja q . Faktor ponašanja q u stvari predstavlja približan odnos sile koja bi se javila u potpuno elasti nom sistemu i sile koja se koristi prilikom projektovanja.

$$R = \frac{f}{f_y} = \frac{u_{\max}}{u_y} = \mu = q$$

Projektni spektar za elasti nu analizu

Alternativno prikazivanje zemljotresnog dejstva

Vremenska istorija ubrzanja tla (neophodna za nelinearne dinami ke analize)

Tri akceleroograma koji istovremeno djeluju

- Vješta ki akceleroگرامи
  - moraju da odgovaraju elasti nom spektru odgovora za 5% prigušenja
  - trajanje treba da bude u skladu sa Magnitudom i trajanje duže od 10sec
  - minimalni broj akceleroograma: 3
- Zabilježeni ili simulirani akceleroگرامи
  - skalirani na vrijednost $a_g \cdot S$
  - moraju da odgovaraju elasti nom spektru odgovora za 5% prigušenja

HVALA !
